

Kela|Fpa®

Lasten perhekuntoutuksen toteuttaminen

Kooste: Ammattilasillemu suunnattu kysely keväällä 2023 | Lastu-projekti

Neljästä perhekurssista yksi uusi kuntoutuspalvelu

1

Perhekurssi
sydänsairautta
sairastavalle lapselle

2

Perhekurssi **syöpää**
sairastavalle lapselle

3

Perhekurssi **elinsiirron**
saaneelle tai elinsiirtoa
odottavalle lapselle

4

Perhekurssi
traumaattisen
aivovamman saaneelle
lapselle

Kehittämis-
yhteistyö
sidosryhmien
kanssa

Uusi lasten perhekuntoutus

sopeutumisvalmennus

Järjestöjen rooli
kuntoutuksessa

Palvelumuotoilu

- Kela kehittää uutta lasten perhekuntoutusta yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Keskeisiä sidosryhmiä ovat asiakkaat, kuntoutuksen palveluntuottajat, järjestöt ja erikoissairaanhoito.
- Yhteiskehittämisen tuloksena syntyy uusi lasten perhekuntoutuksen malli, jota kokeillaan projektin aikana. Tavoitteena on, että kokeiluun osallistuu noin 50 lasta perheineen.

**Kyselyyn vastasi terveydenhuollon,
palveluntuottajien ja järjestöjen edustajia.**

Sisältö

- Ohjaaminen
- Kohderyhmä: lapsiasiakkaiden ikä
- Eri sairaudet: mahdollisuudet ja haasteet
- Teemat
- Vertaistuen rakentaminen
- Sisällöt
- Arkeen siirtyminen
- Etäkuntoutus
- Rakenne ja henkilöstö
- Järjestöjen rooli

Ohjaaminen

Ohjaamisen haasteet

1	Alueelliset erot
2	Tiedon puute
3	Perheet eivät ohjaudu kuntoutusohjaajille
4	Perheiden informointi kasvokkain harvinaista
5	Motivaatio ohjata on laskenut vähäisen kiinnostuksen ja kurssien peruuntumisen vuoksi
6	Sattumanvaraisuus: perheellä kiinnostus lääketieteellisiin asioihin, intensiivisten hoitojen jälkeen kurssille ei jakseta lähteä

Tietoa tarvitaan lisää

1	Palveluntuottajalta tulisi ajoissa, vuoden alussa automaattisesti "kurssimainos", jota voisi suoraan lähettää potilasperheille sähköpostilla
2	Järjestöjen sivuille ja jäsentiedotteisiin
3	Terveyskylän sivuille
4	Kelan sivuille kokemusasiantuntijapuheenvuoroja, videopätkiä, kokemuksia kursseilta
5	Ensitieto- ym. infotilaisuuksiin tietoiskuja kursseista
6	Sairaaloissa sos.tt tai kuntoutusohjaaja aktiivisesti mukaan kurssitiedottamiseen

Hakumenettely helpommaksi, jotta kuntoutuspäätökset saataisiin nopeammin ja vanhempien olisi helpompi järjestää työstä poissaoloja ym. käytännön asioita.

Mitä tietoa ohjaava taho tarvitsee?

Selkeät napakat tiedot kursseista:

- ajankohtiin (useampiosaiset kurssit) ja kurssipaikkaan liittyvät tiedot
- kuntoutuksen tavoitteet, kehys ja sisältö
- kurssin sisällöt, teemat ja työtavat
- tietoa henkilökunnasta
- selkeät ohjeet miten kursseille haetaan, mitä tietoja ja liitteitä tarvitaan.

Lasten ohjelmaan liittyvät tiedot ja erityislasten hoitoon liittyvät valmiudet mietityttävät vanhempia usein.

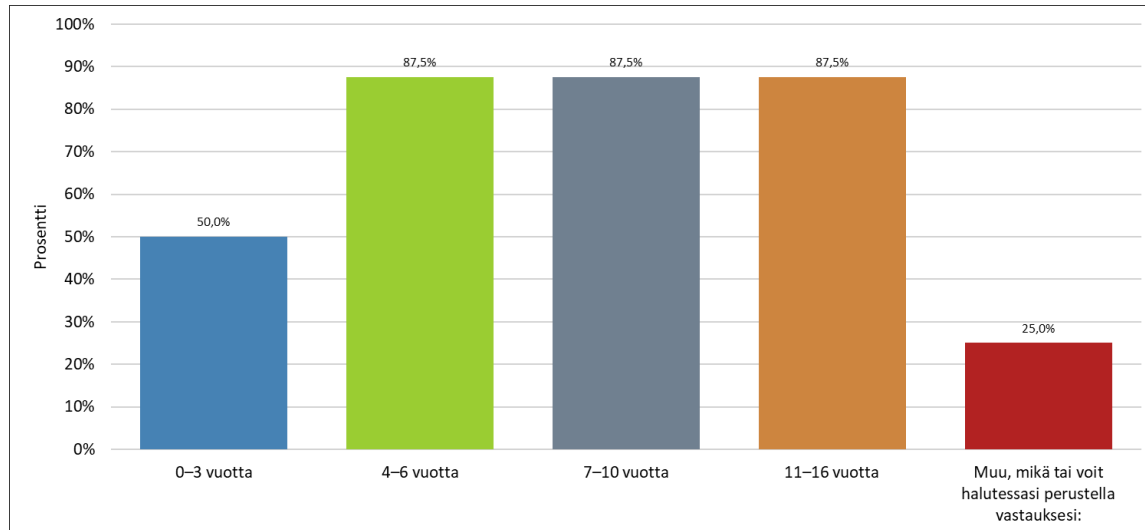
Mitkä seikat vaikuttavat perheen osallistumiseen?

1	Perheen voimavarat ja jaksaminen
2	Perheen kokonaistilanne, alkushokki, lapsen ikä, sisarusten määrä ja ikä
3	Sairauden dg, leikkaukset, joiden ajankohtaa ei aina voi tietää kovin pitkälle eteenpäin, leikkausten toipumisvaiheet.
4	Lapsen sairauden ja kehityksen vaihe
5	Työelämässä oleminen
6	Kuntoutusmuodon tarkoituksenmukaisuus perheelle

Kurssi on oikea-aikainen silloin, kun perhe on itse "kypsynyt" ajatukseen kurssista.

Joten kursseista pitäisi kehittää houkuttelevia, voimauttavia sekä irtiottoa arjesta, virkistystä, iloa ja toivoa tarjoavia.

Kohderyhmä: lapsiasiakkaiden ikä

- Pienet/koululaiset/nuoret
- Alle kouluikäisten lasten kurssien suurin anti vanhemmille
- Kouluikäisten kanssa voi käydä teemoja paremmin läpi ja vertaistuki mahdollistuu.
- Kurssit eri elämänvaiheissa perusteltuja.

Eri sairaudet: mahdollisuudet ja haasteet

Vaikka eri sairaus, niin asiakkailla samoja tarpeita: mm. keinoja arkeen, voimavaroja, tukea vanhemmuuteen, keinoja käsitellä ja ilmaista sairauteen liittyviä tunteita, koko perheen huomiointi.

Eri sairaudet: mahdollisuudet

- Psykologinen kuormitus näillä kaikilla ryhmillä on iso, joten esim. keskusteluryhmät varmasti toimivat.
- Hyvä ettei perhe liikaa leimaudu "syöpälapsen" tai "sydänlapsen" perheeksi. Tulee moninaisuutta ja erilaisia näkökulmia keskusteluun.
- Kurssiteemat enemmän arkeen, vanhempien ja lasten toimintakykyyn, selviytymiseen keskittyviä.
- Perheet näkevät, kuinka monimuotoisia haasteita voi olla muillakin ja toisaalta huomaavat toivottavasti, että arjessa on hyviä asioita dg riippumatta.
- Kursseja voidaan järjestää maantieteellisesti lähempänä kotia.
- Kurssit toteutuvat paremmin, kun osallistujat tulevat isommasta kohderyhmästä.

Eri sairaudet: haasteet

- Eriytettyjen ryhmien toteuttaminen haastavaa.
- Myös toiminnan sisältöjen suunnittelussa tulee haasteita kun toimintakyky ym. vaihtelee suuresti.
- Psykoedukaation, tiedon kohdentaminen tietystä sairaudesta.
- Toivotaan vertaistukea, joka on lähellä omaa dg, lapsen ikää ja tilannetta.
- Vertaistuen saaminen on haastavampaa kun lapsilla on erilainen sairaus tai vamma.
- Onko riittävä ammattitaito käytettävissä kursseilla?

Eri sairaudet: haasteet

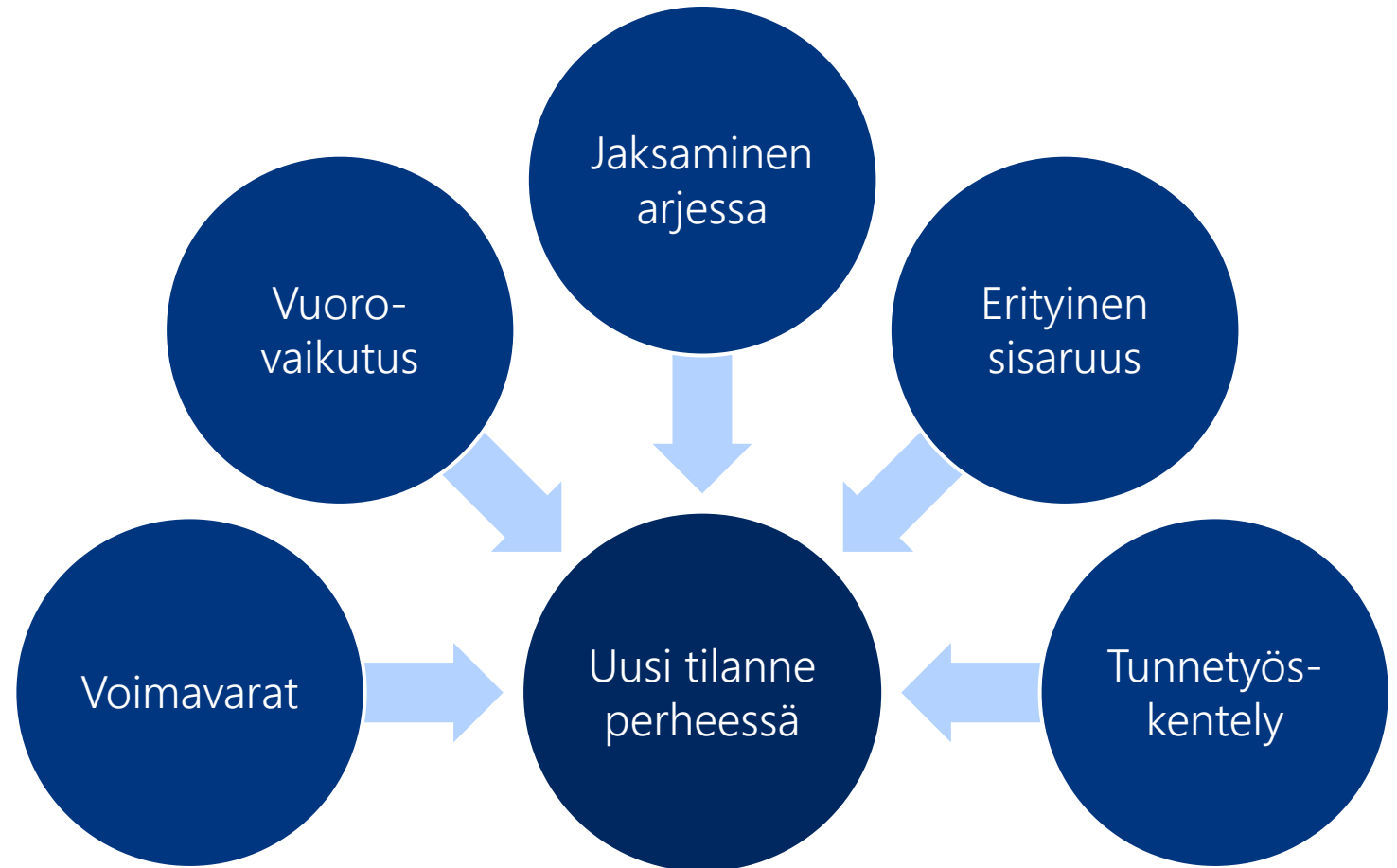
- Perheiden arkea rajoittavat ja muovaavat erilaiset asiat, jotka on huomioitava kurssin ohjelmassa, lastenryhmissä ja lastenhoitojärjestelyissä (henkilökuntamäärä!).
- Paljon haasteita. Hyvin erilaisia sairausryhmiä. Joillain ryhmillä hoidolliset toiminnot ovat suuressa roolissa arjessa.
- Kursseille osallistuminen vähenee entisestään.
- Kurssilaisilla ei ole usein enää esivalintaa, joten täytyy osata puntaroida, mitä teemoja nostetaan esille.

**Voisiko kurssiin liittää
tietoiskuja/webinaareja etänä ennen
kurssia ja kurssilla keskityttäisiin vain
vaikeaan sairauteen sopeutumisen
tukemiseen?**

Teemat

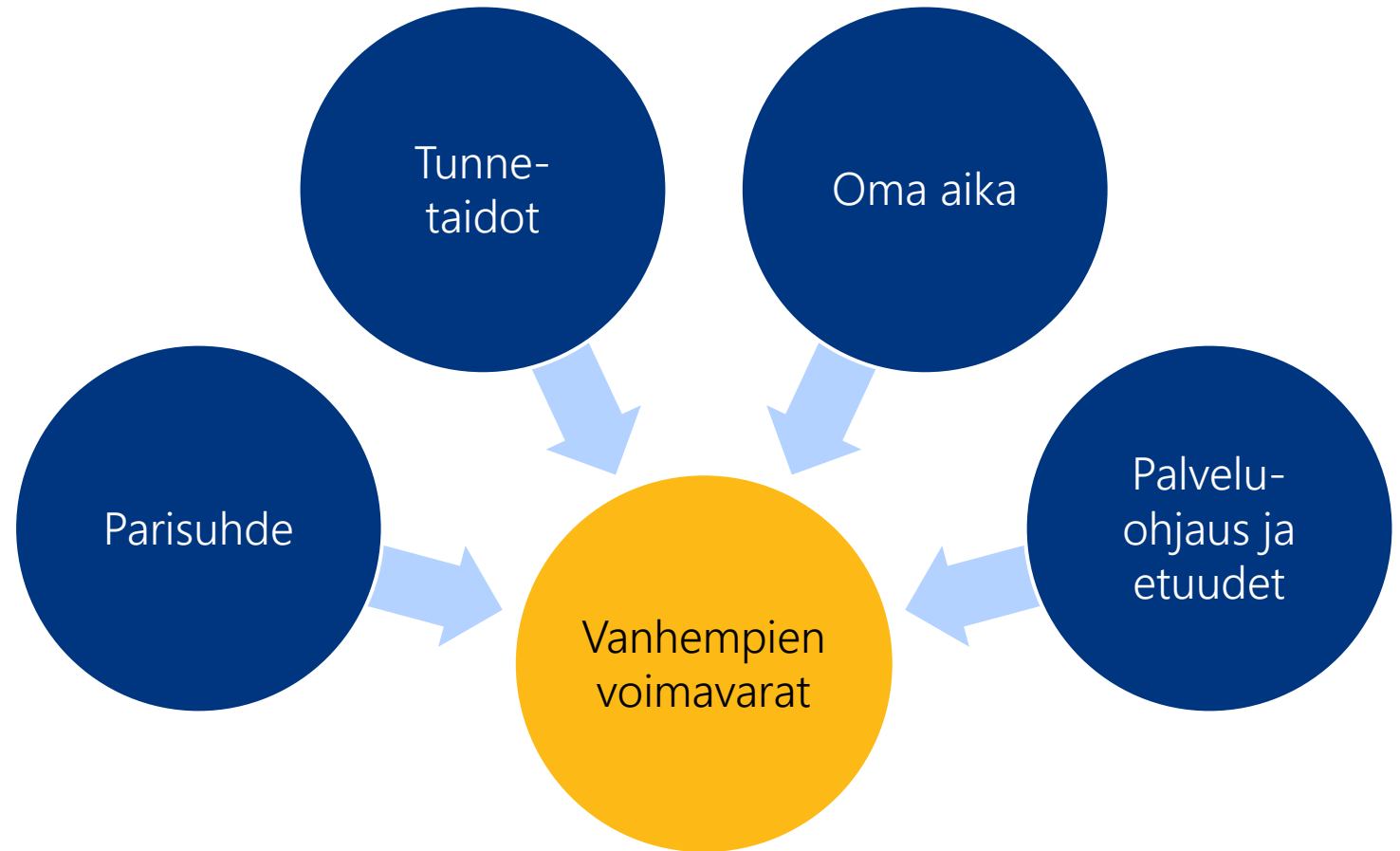
Teemat: perhe

- Sairauden ja erilaisuuden hyväksyminen
- Sairastumisen tuoma muutos perheenjäsenissä tunnetasolla, arjessa ja lähiympäristössä
- Perheen yhteiset onnistumisen kokemukset

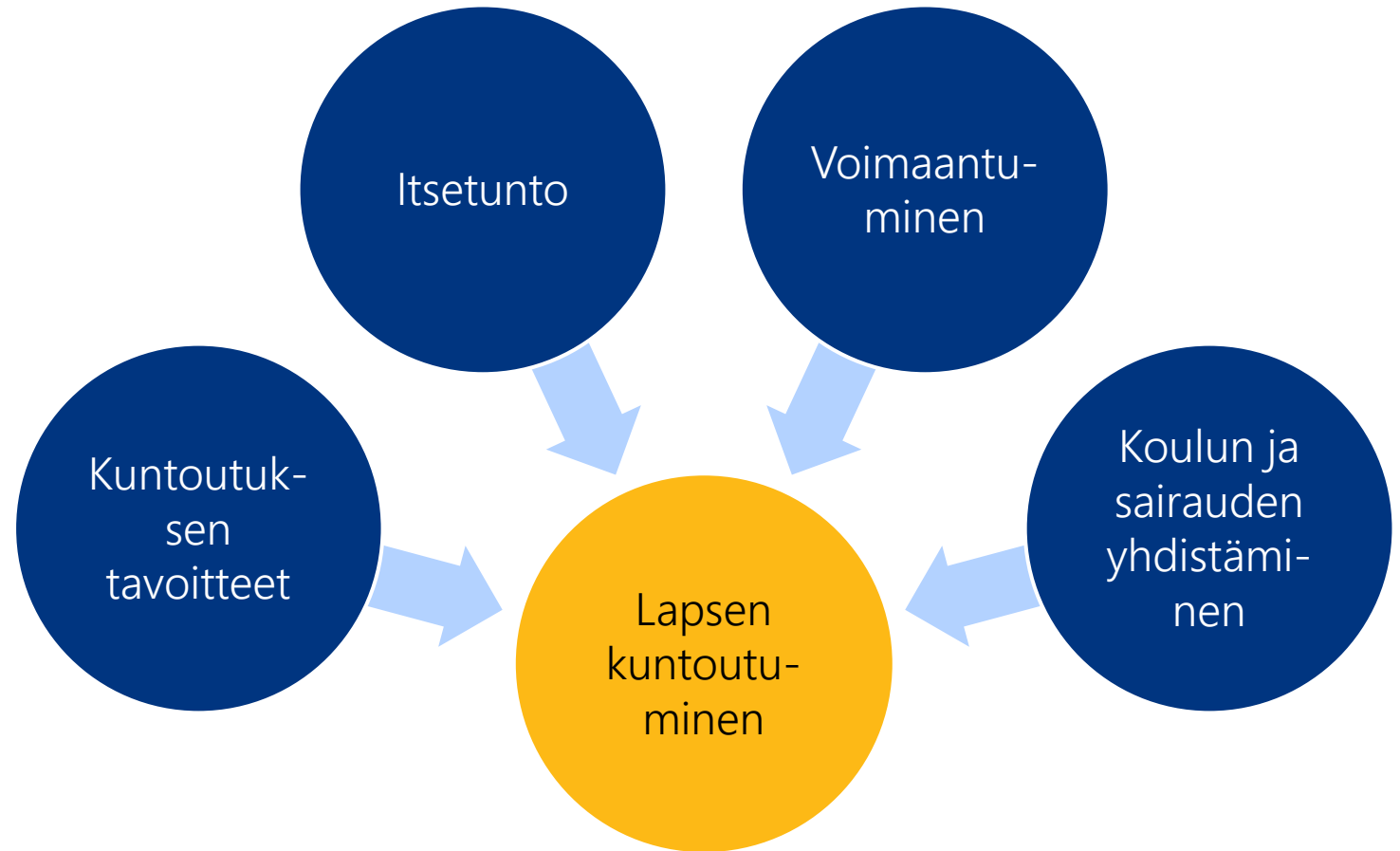
Teemat: vanhemmat

- Sairaalan lapsen vanhemmuus
- Yhteistyö lasta hoitavien ja kuntouttavien tahojen välillä
- Itsestä huolehtiminen ja voiman lataaminen

Teemat: lapsi

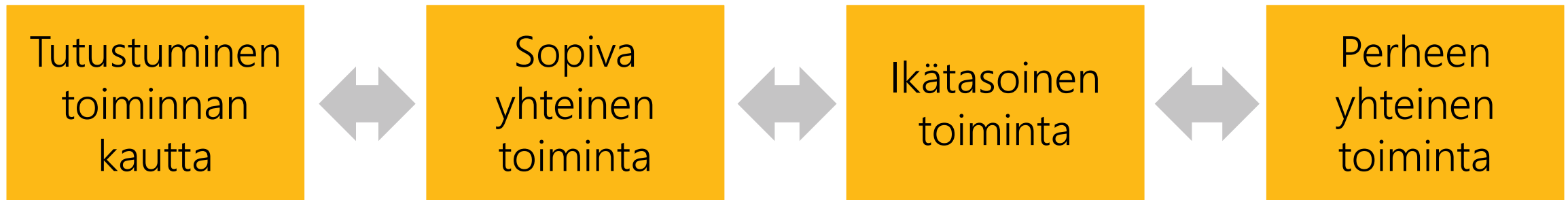
- Miten sairaus vaikuttaa lapsen elämään tulevaisuudessa?

Vertaistuen rakentaminen

Toiminta

Ohjatut ryhmät

Vanhemmat

- Eri dg-ryhmät
- Isät/äidit/yksinhuoltajat
- pienten lasten / koululaisten / nuorten vanhemmat

Asiakaslapset

- Omat ikäryhmät

Muut ryhmät

- Sisarukset
- Perheet
- Kaikki yhdessä

Sisällöt

Yhteinen ohjelma

- Positiivista vuorovaikutusta tukevaa, osallistavaa
- Toiminnallista tekemistä jossa keskustelua syntyisi luonnostaan
- Liikunnallisten aktiviteettien kokeilua, ravitsemus-, arjenhallinta-, lepo ja palautuminen -teemojen läpikäynti toiminnallisten harjoitteiden avulla
- Askartelu, tekeminen, liikkuminen, kuvataide
- Luennot, tehtävienannot, keskusteluryhmät eri teemoista. Lasten ryhmissä sairaalaleikit, sisarusten omat toiminnat, tunnetyöskentely lapsille
- Toiminnallista yhdessä tekemistä kaikkien perheiden kesken, jossa teemana esim. tunteet, aistit, sovellettu liikunta, myönteinen vuorovaikutus, voimavarat

Perhekohtainen ohjelma

- Omaohjaajan yksilöaika ja tarpeen mukaan muun asiantuntijan tapaaminen
- Perhetapaaminen työntekijän kanssa kurssin alussa tai etänä ennen kurssia
- Ammattilaisen kanssa keskustelua ja perheen yhteisiä onnistumisen kokemuksia toiminnallisen tekemisen kautta
- Koko perheen arki huomioon ja lapsen kokonaisvaltainen tuen tarve
- Työkirjatehtäviä, perhetehtäviä + virkistävää, voimauttavaa yhdessäoloa
- Yksilöajat perheille -> alku- väli- ja loppuhaastattelut. Lisäksi tarvittaessa lisää yksilöaikoja
- Perhe otetaan yksikkönä huomioon, nämä kurssit usein ovat perhekuntoutusta

Sairausryhmäkohtainen ohjelma

- Verkkoalustalla uusinta tietoa eri sairauksista, sairausryhmäkohtaisia pienryhmätyöskentelyjä
- Webinaari ennen kurssia vanhemmille/teineille tai etäryhmä samaa sairastavien lasten vanhempien kanssa
- Keskustelupiirejä ja lääkärin tai muiden ammattilaisten asiantuntija-kyselytunteja
  - Kardiologin, fysioterapeutin luento
- Ulkoilu, liikkuminen
- Järjestöjen toteuttamat tietoiskut
  - mitä erilaista, mitä yhteneväistä arjessa, järjestöjen palvelut ja toiminnat
- Psykoedukaatio, tieto pienryhmissä tai yksilöajoilla riippuen siitä, että monellako on sama sairaus.

Arkeen siirtyminen

Arkeen siirtyminen

- Vertaistuen jatkuminen -> kontakteja myös perheiden kesken
- Riittävästi väli- ja seurantayhteydenottoja
- Mahdolliset uudet vinkit lapsen kasvaessa
- Työkirjatyypinen, välitehtäviä sisältävä työskentely, työpajat eri teemojen ympärille, joihin jatkumoa eri kokoontumiskerroilla
- Tiiviimmät seurannat esimerkiksi etäkuntoutuksen keinoin
- Mahdollisuus tarvittaessa verkostoyhteistyöhön
- Hoito ja kuntoutus ja kuntoutuminen linkittyvät ketjuksi ja antavat perheille uutta tietoa arjen pyörytykseen

Etäkuntoutus

Etäkuntoutus

Ennakkoon

- Tutustuminen verkossa yhden kerran
- Lapsille ja aikuisille omat ryhmät
- Aloituspalaveri ennen kuntoutusjaksoa, jossa määritetään kuntoutuksen tavoitteet

Välillä

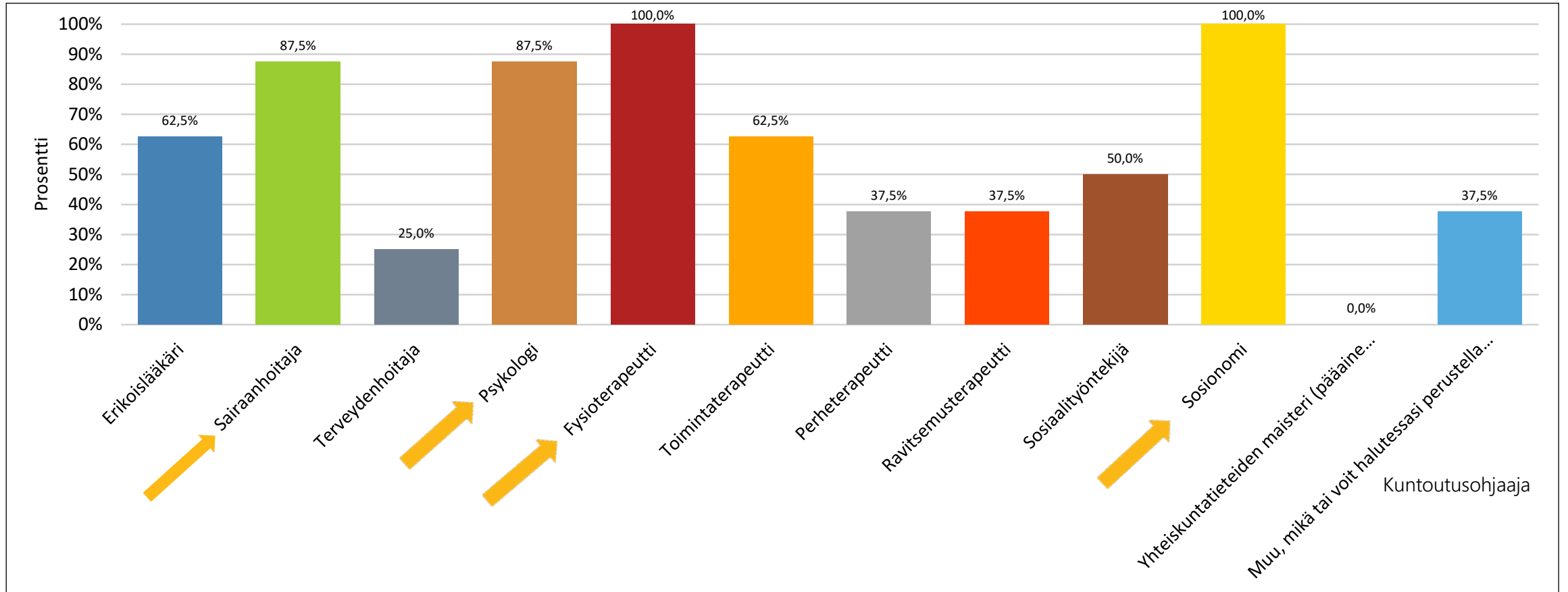
- Väliyhteydenotot etäyhteydellä yksin/ryhmässä
- Vanhempien keskusteluryhmät
- Erikoislääkärin osuudet etänä ja niihin mahdollisuus kysymysten lähettämiseen

Jälkeen

- Seurantayhteydenotot etäyhteydellä yksin/ryhmässä

Henkilöstö

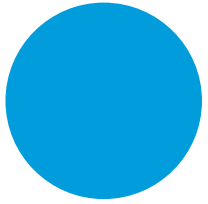
Henkilöstö

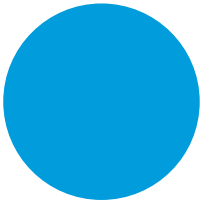
Erikoislääkärien erikoisalalat

- Kardiologi
  - Kirurgi
  - Lastenneurologi
  - Lastenlääkäri
  - Elinsiirrot
  - Hengityssairaudet
  - Neurologia
- Dg:n mukaan erikoislääkäriin osuus voisi olla useammalla kurssilla yhteinen läsnä (koonti ko. dg) tai etänä.

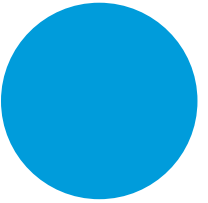
Järjestöjen rooli

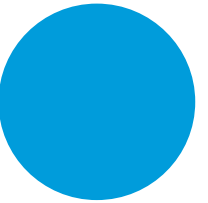
Tiedon tarjoaminen

Vertaistuen mahdollistaminen

Kannustaminen ja rohkaiseminen

Kuntoutuksen arkeen vieminen

Kiitos vastaajille

Projektipäällikkö Salli Alanko
etunimi.sukunimi@kela.fi

Kela|Fpa